Hallituksen esitys HE 184/2022 eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Hallintovaliokunta 2.2.2023

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Laki pelastuslain muuttamisesta

- Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan
  - pelastuslaki uudistetaan kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta
  - pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään
  - sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan
- Kokonaisvaltainen esiselvityshanke ja lakihanke
  - tavoitteena uudistaa pelastuslaki ottaen huomioon esiselvityshankkeen arviomuistiot sekä niistä saadut lausunnot sekä sovittaminen yhteen HVA lainsäädännön kanssa
- Hankkeiden esitykset jaettiin kiireellisyyden ja muun lainsäädännön aikataulujen perusteella
  - tällä hallituskaudella toteutettavat välttämättömät ehdotukset
  - seuraavalla hallituskaudella toteutettavat perusteellisempaa valmistelua edellyttävät ehdotukset
- Voimaan 1.1.2024 – HVA uudistukseen liittyvät säännökset mahdollisimman pian
- Tämä esitys ja tällä hallituskaudella voimaan tulleet muut esitykset huomioon ottaen pelastuslaki on sisällöllisesti uudistettu kauttaaltaan siltä osin kuin on ollut mahdollista ottaen huomioon
  - valmistelun edellyttämä aika
  - hyvinvointialuelainsäädännön aikataulu

Yleiset säännökset

- 6.1 § Termit metsäpalovaroitus ja ruohikkopalovaroitus ehdotetaan yhdistettäväksi maastopalovaroitukseksi
  - helpottaisi viestintää ja asian ymmärtämistä
- 6.1 § Avotulen määritelmä ehdotetaan soveltamiskäytännön yhdenmukaistamiseksi siirrettäväksi perusteluista pykälätekstiin
  - ei absoluuttinen tulentekokielto (kielletty jos voi levitä maapohjan tai kipinöinnin kautta)
- 23 a § Ehdotetaan perustettavaksi sisäministeriön yhteyteen siviilivalmiusneuvottelukunta
  - foorumi SM tehtävälle yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoimessa ja sen kehittämisessä
- 31 a § Ehdotetaan lisättäväksi tarkemmat säännökset tilannekuvatoiminnasta
- 89, 91-94 § Tiedonsaantioikeuksia ja rekisterisäännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi ja täsmennettäväksi
- 104 § Oikaisuvaatimusmenettelyä ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös pelastuslain 58 §:ssä säädettyjä erivapauspäätöksiä
  - hakijan näkökulmasta kevyempi menettely, parantaa oikeusturvaa

Palovaroittimien hankinta ja kunnossapito

- 17.1 § Asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuutta ehdotetaan muutettavaksi - vastuut kohdentuisivat asukkaan sijasta rakennuksen omistajalle
  - tavoite, että kaikissa asunnoissa olisi toimiva palovaroitin
  - kustannukset suhteessa paloturvallisuuteen kohtuulliset
  - asukkaalle mahdotonta – verkkoon kytketyt
  - asukaan kyky rajoittunut – ikä, vammaisuus -> yhdenvertaisuus
  - parantaa myös naapureiden ja rakennuksen omistajan omaisuuden suojaa
- 17.4 § Rakennuksen omistajalla tai hänen edustajallaan olisi oikeus päästä huoneistoon, kun se on tarpeellista palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitovelvollisuuden toteuttamista varten
- PevL 76/2022 vp: Tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.
- Esitetään, että hallintovaliokunta muuttaisi ehdotetun 17 § 4 momentin seuraavasti:

  Rakennuksen omistajalla tai hänen edustajallaan on oikeus päästä huoneistoon, kun se on ~~tarpeellista~~ *välttämätöntä* tässä pykälässä säädetyn velvollisuuden toteuttamista varten. Käynti huoneistossa on järjestettävä huoneiston haltijalle sopivana aikana kohtuullisen ajan kuluessa, jollei työn kiireellisyys tai laatu muuta vaadi.

Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely

- 81 § Pelastuslaitoksen valvontatehtävää koskevaa sääntelyä ehdotetaan joustavoitettavaksi valvonnan yhteydessä havaittuihin puutteisiin reagoimisen osalta
  - *Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on puututtava valvontatehtävää suorittaessaan havaitsemiinsa puutteisiin tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa*.
  - korjausmääräys vain, jos puutetta ei voida korjata välittömästi (kiilattu palo-ovi ym.)
- 81 a § Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jossa säädettäisiin rakennushankkeen aikana tehtävien tarkastusten edellytyksistä
  - *Hyvinvointialueen pelastusviranomainen voi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi.*
  - yhdessä sovittujen ja jo nykyisinkin noudatettujen toimintatapojen kirjaaminen lakiin

Pelastustoimintaa koskeva sääntely

- 27.4 § Sopimuspalokuntien asemaa pelastustoimen järjestelmässä tuettaisiin säätämällä niiden rooli hyvinvointialuelain 7 §:n mukaisesti (järjestäjä päättää tuottamistavasta)
  - sopimuspalokunta ei ole pelastuslaitoksen ”apuna” tai ”kumppani” vaan hyvinvointialueen oman tuotannon rinnalla valittavissa oleva tuottamistapa (poikkeus Perustuslaki 124 §)
- 34.3 § Lakia ehdotetaan täydennettäväksi pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista, tilannekuvatoimintaa ja niiden suunnittelua koskevalla sääntelyllä
  - sinivilkkutoiminta, tukee alueellista johtamista ja siihen varautumista
- 34.4 § Pelastustoiminnan valtakunnallista johtamista, tilannekuvatoimintaa ja niiden suunnittelua koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi
  - pelastustoimi on paitsi paikallinen, niin myös valtakunnallinen järjestelmä
- 36.2 § Pelastustoiminnan toimivaltuuksien käyttöä ennen onnettomuuden konkreettista tapahtumista koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi
  - edellytyksenä ilmeisyys, esim. tykkylumen kertyminen sähkölinjoille, väestönsuojien käyttökuntoon laittaminen
- 97.2 § Lakia ehdotetaan täydennettäväksi valtion kansainväliseen pelastustoimintaan hankkiman kaluston kotimaan käytön osalta
  - voidaan luovuttaa HVA käyttöön kotimaassa - oltava tarvittaessa käytettävissä KV toiminnassa

Laki Pelastusopistosta annetun lain muuttamiseksi

- 2 a § Muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen
- Pelastusopisto päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa muussa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia
  - pelastustoimintaan osallistuvan pelastuslaitoksen päätoimisen miehistön, alipäällystön ja päällystön virassa tai tehtävässä,
  - toimia nuohoojana sekä
  - hoitaa Hätäkeskuslaitoksessa päivystystehtävää
- Pelastusopistolla olisi Opetushallitusta paremmat edellytykset toimia pelastusalan miehistön, alipäällystön ja päällystön sekä hätäkeskuspäivystäjän tehtävien osalta ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena.
- Opetushallitus, joka tällä hetkellä toimii näiden tehtävien osalta ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena, joutuu joka tapauksessa tukeutumaan Pelastusopiston antamaan lausuntoon ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa päätöstä tehdessään.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi